مجله‌ی توسعه‌ی آموزش در علوم پزشکی
دوره‌ی ۴، شماره ۶، بهاروتابستان ۹۰، صفحات ۱ تا ۹

پیش بینی عملکرد تحصیلی در دانشجویان رشته‌ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان

زهرا تقربی[۱]، دکتر اسماعیل فخاریان[۲]، فخرالسادات میرحسینی[۳]، دکتر سیداصغر رسولی نژاد[۴]، حسین اکبری[۵]، حسین عاملی[۶]

نویسنده‌ی مسئول: کاشان ، دانشگاه علوم پزشکی کاشان ، دانشکده‌ی پرستاری و مامایی ، گروه پرستاری مدیریت بهداشت tagharrobi _z@ kaums.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: *شناسایی عوامل موثر بر وضعیت تحصیلی از اهمیت ویژه برخوردار است. با توجه به تناقضات موجود در ارتباط با عوامل تاثیرگذار، مطالعه‌ای با هدف شناسایی عوامل پیش بینی کننده وضعیت تحصیلی بر روی کلیه‌ی دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد.*

روش بررسی: *در این مطالعه مقطعی کلیه‌ی دانش‌آموختگان رشته‌ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان از سال ۱۳۷۱ تا انتهای ۱۳۸۲ (۲۳۰ نفر) به صورت سرشماری انتخاب شدند. پرسشنامه‌ای مشتمل بر اطلاعات دموگرافیک، معیارهای پذیرش، پیشینه و وضعیت تحصیلی دانش آموخته مورد استفاده قرار گرفت.اطلاعات با استفاده از آنالیز رگرسیون لجستیک تک متغیره و چند متغیره تجزیه و تحلیل شد.*

یافته‌ها: *آنالیز تک متغیره نشان داد استفاده از سهمیه های خاص (OR= ۳/۸۸، P=۰/۰٤٤) و معدل دیپلم پایین بر عملکرد تحصیلی تاثیر منفی دارند. رگرسیون لجستیک چندمتغیره نیز معدل دیپلم را به عنوان قوی‌ترین عامل پیش بینی کننده‌ی عملکرد تحصیلی معرفی نمود، این آنالیز نشان داد به ازای افزایش هر نمره در معدل دیپلم احتمال موفقیت در تحصیل ۲٤/۵درصد افزایش می یابد.*

نتیجه‌گیری: *با توجه به تاثیر معدل دیپلم بر عملکرد تحصیلی، لحاظ نمودن اهمیت معدل دیپلم در پذیرش دانشجو و تجدیدنظر در آرایش ترمی دروس دانشجویانی که معدل دیپلم مطلوبی ندارند، پیشنهاد می‌شود.*

واژگان کلیدی: عملکرد تحصیلی، پیشرفت تحصیلی، عوامل پیش بینی کننده، رشته‌ی اتاق عمل

۱-کارشناس ارشد پرستاری، مربی دانشگاه علوم پزشکی کاشان
۲-متخصص جراحی اعصاب ، استادیار دانشگاه علوم پزشکی کاشان
۳-کارشناس ارشد هوشبری، مربی دانشگاه علوم پزشکی کاشان
٤-دکترای مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی کاشان
۵- دکترای آمار ،استادیار دانشگاه علوم پزشکی کاشان
٦-کارشناس ارشد مدیریت دولتی، اداره تحصیلات تکمیلی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

مقدمه

یکی از مراحل مهم در فرایند آموزش، ارزشیابی است ویکی از انواع مهم ارزشیابی آموزشی نیز ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می باشد.(۱).تعاریف متفاوتی از موفقیت تحصیلی و روش های اندازه گیری آن وجود دارد که به‌طور عمده‌در دو حیطه‌ی عینی و ذهنی قرار می‌گیرند ، موفقیت در واقع به دست آوردن نتایج عینی، ملموس و محسوس است(۲). درپژوهش های انجام شده پیرامون ارزیابی پیشرفت تحصیلی، نمرات دروس یا دوره های تحصیلی به عنوان معیار تعیین کننده ی موفقیت تحصیلی مدنظر قرار گرفته، تجزیه و تحلیل شده اند(۵-۳). با این اوصاف عملکرد تحصیلی دانشجویان دررشته ها، مقاطع و دانشگاه‌های مختلف متفاوت است و تابع عوامل فردی وآموزشی متعدد می باشد(۸-۵).در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند شیوع عدم موفقیت تحصیلی در رشته های مختلف ۱۹/۲درصد گزارش شده(۹)، این‌رقم در دانشگاه علوم پزشکی تبریز در گروه پرستاری و مامایی ۱۰/٦درصد برآورد گردیده (۱۰)، در دانشگاه علوم پزشکی اردبیل نیز شیوع مشروطی در دانشجویان رشته ی اتاق عمل ٤/۷ درصد قید شده است(۱۱). با توجه به متفاوت بودن آمارهای گزارش شده، تبعات روحی، روانی، خانوادگی و اجتماعی ناشی از شکست تحصیلی(۱۲و۱۰، ٦) و اهمیت ارتقای کیفیت آموزش (۱٤و۸,۱۲,۱۳) ، غربالگری و شناسایی به موقع دانشجویان ممتاز و دانشجویان در معرض خطر افت تحصیلی ضروری است، بدیهی است که لازمه‌ی شناسایی این‌گونه دانشجویان شناسایی عوامل پیش‌بینی کننده وضعیت تحصیلی می باشد.در ارتباط با عوامل موثر بر وضعیت تحصیلی پژوهش‌های زیادی درگروه‌های پزشکی انجام شده است(۲۰-۱۳)، یافته های آن ها حاکی از تناقضات متعدد می باشد. در پژوهش انجام شده در دانشگاه جندی شاپور اهواز ۱۱درصد تغییرات عملکرد تحصیلی دانشجویان توسط معدل پیش دانشگاهی ، ۵ درصد آن توسط سهمیه پذیرش ، ۷ درصد توسط محل سکونت و ۳ درصد توسط جنسیت قابل تبیین گزارش شده است (۲۱). برخی پژوهش ها موفقیت های تحصیلی قبلی را از جمله متغیرهای مهم پیش بینی کننده وضعیت تحصیلی بر شمرده‌اند (۲۳و۱۷,۱۹,۲۲) ، در این خصوص باستیاس روی تاثیر معدل دبیرستان ،نمره‌ی امتحان ورودی ، سابقه‌ی تحصیلات دانشگاهی و محل سکونت تاکید نموده (۲٤) و در مطالعه‌ای دیگر معدل دیپلم به عنوان عامل معتبر در پیش بینی عملکرد تحصیلی در دانشجویان پزشکی گزارش شده است(۲۵).دردانشکده‌ی پیراپزشکی کاشان شانس وقوع مشروطی، اخذ معدل کل کمتر از ۱٤ و تکرار درس در دانشجویان غیر بومی به ترتیب ۱/۲٦، ۱/٤۲ و ۱/٦۷ برابر دانشجویان بومی گزارش شده ، معدل دیپلم نیز در دانشجویان غیر مشروط، در گروهی که معدل کل ۱٤ به بالا داشتند و در گروهی که با تکرار درس مواجه نشده بودند به ترتیب بیش از ۷ ، ۷/۹ و ۲/٦ درصد نسبت به سایرین بیشتر بود(۲٦). در بررسی انجام شده در دانشگاه علوم پزشکی بابل تاثیر محل سکونت ، معدل دیپلم، سن و فاصله‌ی زمانی بین اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه بر وضعیت تحصیلی دانشجویان معنی دار گزارش نشده است(۱۳). برخی از محققین نیز تاثیر عوامل دیگری نظیرسهمیه(۲۸و۱۳،۲۷)،وضعیت تاهل(۱۳و۹)، اشتغال(۲۸و۱۳)، انتقال‌ازسایردانشگاه‌ها(۲۹)، رضایت از رشته(۹)، علاقه به رشته، خوش بینی نسبت به آینده ی شغلی، تحصیلات والدین، انجام فعالیت‌های پژوهشی(۲۸) را مورد بررسی قرار داده‌اند. در هر حال نظر به تاثیر عوامل متعدد، تناقضات موجود در یافته‌های پژوهش‌های پیش‌گفت و عدم انجام تحقیقی در این زمینه در دانشجویان رشته‌ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان ، مطالعه‌ای به منظور بررسی عوامل پیش بینی کننده وضعیت تحصیلی بر روی کلیه ی دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان از ابتدای پذیرش دانشجو در این رشته ی (سال۱۳۷۱) تا انتهای سال ۱۳۸۲ انجام گرفت. امید است نتایج این مطالعه دست اندرکاران را درطراحی و اجرای برنامه های مداخله‌ای درجهت پیشگیری از افت تحصیلی یاری دهد.

روش بررسی

مقاله‌ی حاضر بر اساس مطالعه ای توصیفی از نوع مقطعی بود که در آن کلیه‌ی دانش آموختگان رشته‌ی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی کاشان از سال ۱۳۷۱تا انتهای ۱۳۸۲ (۹ ورودی) که از طریق کنکور سراسری پذیرش شده ، جهت ثبت نام مراجعه کرده بودند،انتخاب

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

شـدند. دانشـجویانی کـه بـه دانشـگاه‌هـای دیگـر انتقـالی گرفتـه بودنـد، و دانشـجویانی کـه از سـایر دانشـگاه هـا مهمـان شـده بودنـد،در مطالعـه دخالـت داده نشـدند. دانشـجویانی کـه از سـایر دانشگاه‌های انتقـالی گرفتـه بودنـد، در نمونـه هـای مطالعـه لحـاظ گردیدند. در مجمـوع ۲۳۰ نفـر بـه صـورت سرشـماری انتخـاب و اطلاعات براسـاس مسـتندات موجـود در آمـوزش کـل ، آمـوزش دانشکده‌ی پرسـتاری و مامـایی ، و آمـوزش دوره‌هـای شـبانه بـه وسیله‌ی پرسشـنامه‌ای مشـتمل بـر سـن ، وضـعیت تاهـل ، محـل سکونت ، نوع دیـپلم ، نـوع سـهمیه‌ی قبـولی در کنکـور ورودی ، فاصله دیپلم تا ورود بـه دانشـگاه ، معـدل دیـپلم ، رتبـه در کنکـور ورودی ، انتقال از سـایر دانشـگاه هـا، میهمـانی(در سـایر دانشـگاه ها ، معدل پـیش دانشـگاهی(ویـژه‌ی دانشـجویان نظـام جدیـد) و وضـعیت تحصـیلی دانـش آموختـه(معـدل کـل) توسـط کارشناسـان آمـوزش جمـع‌آوری گردیـد .جهـت محرمانـه نگـه داشـتن اطلاعـات بـرای هـر پرسشـنامه یـک کـد اختصـاص داده شد. لازم به ذکر اسـت قبـل از اجـرا، اعتبارصـوری پرسشـنامه بـه تأیید همکـاران هیـات علمـی رسـید، تعـداد محـدودی پرسشـنامه نیـز در اختیـار کارشناسـان آمـوزش قـرار گرفـت و اشـکالات مطـرح شـده در تکمیـل پرسشـنامه از سـوی آن‌هـا در طراحـی پرسشنامه و یا راهنمـای تکمیـل آن لحـاظ گردیـد. چـون نقصـان اطلاعاتی در ارتباط با برخـی از عوامـل مـرتبط احتمـالی (رتبـه‌ی کنکـور ورودی و معـدل دوره‌ی پـیش دانشـگاهی)زیـاد بـود ، آن موارد در ابتدا از تحلیل‌هـا حـذف گردیدنـد. نمونـه‌هـا بـر حسـب معدل کـل دوره‌ی دانشـگاه بـه دوگـروه تقسـیم شـدند. بدینگونـه کـه معـدل کـل کمتـر از میـانگین(۱۵/۴۱) بـه عنـوان عملکـرد تحصـیلی نـاموفق و معـدل کلـی در حـد میـانگین و بـالاتر بـه عنوان موفقیـت در تحصـیل منظـور شـد. بـا نـرم افـزار Spss-16 اطلاعـات در دو مرحلـه آنـالیز شـد. در مرحلـه‌ی اول بـه منظـور بررسی رابطه بین هر یـک از عوامـل مـرتبط احتمـالی بـا عملکـرد تحصـیلی ازآنـالیز رگرسـیون لجسـتیک بـه روش Univariate و در مرحلـه ی دوم جهـت کنتـرل اثـر مخـدوش کننـدگی سـایر متغیرهـا از رگرسـیون لجسـتیک چنـد متغیـره اسـتفاده شـد. در مرحلـه ی اخیـر عملکـرد تحصـیلی بـه عنـوان متغیـر وابسـته بـه صورت نمره ی یک بـرای موفقیـت و نمـره ی صـفر بـرای عـدم موفقیـت ، و سـایر متغیرهـا بـه عنـوان متغیـر مسـتقل بـه روش Enter وارد مـدل شـدند. البتـه در هـر بخـش از آنالیزهـای انجـام شـده، نمونـه‌هـایی دخالـت داده شـدند کـه اطلاعـات مربـوط بـه آنهـا در حیطـه‌ی مـورد نظرکامـل بـود، بـه عـلاوه، بـا توجه به تعـداد کـم دارنـدگان دیـپلم غیرتجربـی ، افـراد انتقـالی از سایر دانشگاه هـا و افـراد میهمـان در سـایر دانشـگاه هـا، ایـن سـه عامـل در آنالیزهـا وارد نشـدند. در کلیـه‌ی مـوارد نیـز سـطح معنی‌داری، کمتر از ۵درصد در نظرگرفته شد.

یافته ها

در ایـن مطالعـه‌ی پرونـده ۲۳۰نفـر مـورد بررسـی قـرار گرفـت. مشخصـات دموگرافیـک واحـدهای پـژوهش در جـدول شـماره یـک نشـان داده شـده اسـت.معـدل کـل ۱۰۳نفـر(۴۴/۸درصـد) کمتر از میانگین بود. جـدول دو بیـان‌گـر وضـعیت هـر یـک از عوامل مـرتبط احتمـالی بـا عملکـرد تحصـیلی مـی باشـد. آنـالیز تـک متغیـره تـاثیر سـهمیه را بـر عملکـرد تحصـیلی معنـی‌دار گـزارش کـرد، بـه‌عـلاوه نشـان داد بـه ازای هـر نمـره افـزایش در معـدل دیـپلم خطـر عـدم موفقیـت در تحصـیل۱۷/۳درصـد کـاهش مـی یابـد،در ایـن مرحلـه از آنالیز تاثیر سایر عوامل از نظر آماری معنی دار نبود.

با تعـدیل اثـر مخـدوش‌کننـدگی سـایر متغیرهـا ، رگرسـیون لجستیک چند متغیره، معـدل دیـپلم را بـه عنـوان عامـل مهـم پـیش‌بینـی کننـده‌ی عملکـرد تحصـیلی معرفـی نمـود، بـه گونـه‌ای کـه بـه ازای افـزایش هـر نمـره در معـدل دیـپلم , شـانس موفقیـت در تحصـیل (اخـذ معـدل ۱۵ /۴۱ و یـا بـالاتر) ۲۴/۵ درصـد افـزایش مـی یابـد.آنـالیز چنـد متغیـره تاثیر سایرعوامل را معنی دار گزارش نکرد(جدول ۳).

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

جدول یک: مشخصات دموگرافیک واحدهای مورد بررسی(n= ۲۳۰)

عامل مورد بررسی	فراوانی:	تعداد(درصد)
جنس	دختر	(۷٤/۸)۱۷۲
	پسر	(۲۵/۲)۵۸
محل سکونت	بومی	(۳٤/۳)۷۹
	غیربومی	(٦٤/۸)۱٤۹
	نامشخص	(۰/۹)۲
نوع دیپلم	تجربی	(۹۸/۳)۲۲٦
	سایر	(۱/۷)٤
وضعیت تاهل	مجرد	(۹٦/۵)۲۲۲
	متاهل	(۳/۵)۸
سهمیه	مناطق	(۹۱/۷)۲۱۱
	سایر	(۷)۱٦
	نامشخص	(۱/۳)۳
دوره	روزانه	(۵۵/۷)۱۲۸
	شبانه	(٤٤/۳)۱۰۲
فاصله‌ی زمانی دیپلم تا ورود به دانشگاه	یکسال یا کمتر	(۵٤/۸)۱۲٦
	بیش از یکسال	(۲۸/۷)٦٦
	نامشخص	(۱٦/۵)۳۸
سابقه ی میهمانی در سایر دانشگاه ها	ندارد	(۹۸/۷)۲۲۷
	دارد	(۱/۳)۳
سابقه ی انتقال از سایر دانشگاه ها	دارد	(۱/۷)٤
	ندارد	(۹۸/۳)۲۲٦
سن در بدو ورود به دانشگاه		انحراف معیار± میانگین
		۱۹/۵۷±۱/۷۷سال
معدل دیپلم		۱٤/۹٤±۲/۳۳
طول مدت تحصیل		٤/۱۰ ±۰/۵٦ ترم
معدل کل دوره		۱۵/٤۱±۱/۱۷

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

جدول دو : توزیع واحدهای مورد پژوهش برحسب وضعیت عملکرد تحصیلی و به تفکیک عوامل مرتبط احتمالی

عوامل مرتبط عملکرد تحصیلی		موفق	ناموفق	نتیجه آزمون تک متغیره	نسبت شانس خام (محدوده با ۹۵درصد اطمینان)
جنس	دختر	(۷۹/۱)۸۷	(۷٤/۸)۷۷	P>۰/۰۵	-
	پسر	(۲۰/۹)۲۳	(۲۵/۲)۲٦		
محل سکونت	کاشان و حومه/ بومی	(٤۰/۹)٤۵	(۳۰/٤)۳۱	P>۰/۰۵	-
	غیربومی / سایر	(۵۹/۱)٦۵	(٦۹/٦)۷۱		
نوع دیپلم	تجربی	(۹۹/۱)۱۰۹	(۹۸/۱)۱۰۱	P>۰/۰۵	-
	سایر	(۰/۹)۱	(۱/۹)۲		
وضعیت تاهل	مجرد	(۹۸/۲)۱۰۸	(۹۵/۱)۹۸	P>۰/۰۵	-
	متاهل	(۱/۸)۲	(٤/۹)۵		
سهمیه (سایر نسبت به مناطق)	مناطق	(۹۷/۲)۱۰٦	(۹۰/۱)۹۱	*P=۰/۰٤٤	۳/۸۸ (۱/۰٤-۱٤/۵٤)
	سایر	(۲/۸)۳	(۹/۹)۱۰		
دوره	روزانه	(۵۵/۵)٦۱	(۵۵/۳)۵۷	P>۰/۰۵	-
	شبانه	(٤٤/۵)٤۹	(٤٤/۷)٤٦		
فاصله دیپلم تا ورود به دانشگاه	یکسال یا کمتر	(٦۸/۸)٦٦	(٦٤)۵۵	P>۰/۰۵	-
	بیش از یکسال	(۳۱/۲)۳۰	(۳٦)۳۱		
معدل کتبی دیپلم		۱۵/٤٦±۲/۲٤	۱٤/٤٦±۲/۳۲	*P=۰/۰۰۲	۰/۸۲۷ (۰/۷۳۳-۰/۹۳٤)
سن ورود		۱۹/۳۰±۱/٤٦	۱۹/۷۲±۱/۸۲	P>۰/۰۵	-

*significant

جدول سه: مدل رگرسیون لجستیک چند متغیره عوامل پیش بینی کننده موفقیت تحصیلی

شاخص / عوامل	B	SE	Wald	P	Adjusted Odds Ratio (محدوده با ۹۵درصد اطمینان)
جنس	۰/۰۳۳	۰/٤٤٤	۰/۰۰۵	۰/۹٤۱	۱/۰۳۳(۰/٤۳۳-۲/٤٦٦)
سن ورود	-۰/۰۹۱	۰/۱۲۳	۰/۵٤۷	۰/٤٦۰	۰/۹۱۳(۰/۷۱۸-۱/۱٦۲)
وضعیت تاهل	۱/٤۵۹	۰/۹۳۸	۲/٤۱۷	۰/۱۲۰	٤/۳۰۱(۰/٦۸٤-۲۷/۰۵۵)
محل سکونت	-۰/٦۸۲	۰/۳۵۲	۳/۷٤٦	۰/۰۵۳	۰/۵۰٦(۰/۲۵۳-۱/۰۰۹)
نوع دیپلم	۰/۰۰۰	۱/٤٦۷	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰(۰/۰۵٦-۱۷/۷٤٤)
سهمیه	-۱/٤۱۹	۰/۷۲۹	۳/۷۸٦	۰/۰۵۲	۰/۲٤۲(۰/۰۵۸-۱/۰۱۱)
معدل دیپلم	۰/۲۱۹	۰/۰۹۸	۵/۰۱٤	۰/۰۲۵	۱/۲٤۵(۱/۰۲۸-۱/۵۰۹)
دوره	۰/۳۷۱	۰/٤۰۳	۰/۸٤۷	۰/۳۵۸	۱/٤٤۹(۰/٦۵۸-۳/۱۹۰)
فاصله ی دیپلم تا ورود به دانشگاه	۰/۲۸۵	۰/۳٦۵	۰/٦۱۱	۰/٤۳٤	۱/۳۳۰(۰/٦۵۰-۲/۷۲۲)
Constant	-۲/۳۱۳	٤/۳۹۵	۰/۲۷۷	۰/۵۹۹	-

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

بحث

نتایج نشان داد استفاده از سهمیه های خاص و معدل دیپلم پایین بر عملکرد تحصیلی تاثیر منفی دارند. آنالیز رگرسیون لجستیک چند متغیره نیز معدل دیپلم را به عنوان مهم ترین عامل پیش بینی کننده‌ی عملکرد تحصیلی گزارش کرد.گرچه در برخی مطالعات تاهل به عنوان عامل خطر بروز افت تحصیلی قلمداد شده(۲۸و۱۴،۱۲،۶،۵،۳) در پژوهش حاضر همانند برخی از مطالعات قبلی(۳۰و۹،۱۳) تاثیر تاهل بر عملکرد تحصیلی از نظر آماری معنی‌دار نبود.در تحقیق فعلی آنالیز تک متغیره نشان داد احتمال بروز عملکرد تحصیلی ناموفق در دانشجویان استفاده کننده از سهمیه‌های خاص۳/۸۸ برابراستفاده کنندگان از سهمیه‌ی مناطق می باشد،نتایج برخی از بررسی‌های قبلی در راستای یافته های آنالیز تک متغیره است(۳۲و۳۱،۲۸،۱۴،۱۳،۱۱،۵،۳)، در حالی که در آنالیز چند متغیره همسو با برخی از مطالعات پیشین (۱۳،۲۷،۳۰) تاثیر این عامل معنی دار گزارش نشد. احتمالا محدود بودن تعداد نمونه در معنی‌دار گزارش نشدن اختلاف مذکوردر این نوع آنالیز تاثیرگذار می‌باشد.در هر صورت با توجه به مسایل و مشکلات غالب دانشجویان سهمیه های خاص، افت تحصیلی در آن‌ها غیرقابل انتظار نیست و این مورد مساعدت پیش از پیش اساتید راهنما و مسوولین ستاد شاهد و اهتمام مسوولین دانشگاه‌ها را درجهت اجرای صحیح و کامل آیین نامه‌ی استاد مشاور طلب می‌کند.در این پژوهش تاثیر فاصله‌ی زمانی بین اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه بر عملکرد تحصیلی، هماهنگ با مطالعه‌ی باکویی در بابل(۱۳)، تایید نشد، در حالی‌که در مطالعات انجام شده در دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشکده‌ی پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان ،گسست بین دومقطع تحصیلی به عنوان یک عامل آسیب رسان معرفی شده است، محققین علت احتمالی این یافته را عملکرد ضعیف در دبیرستان و کنکور قید کرده اند(۵و۳).در پژوهش فعلی محل سکونت بر عملکرد تحصیلی تاثیر معنی‌دار نداشت ، این یافته در تایید نتایج بررسی‌های انجام شده در همدان و ارومیه (۳۰و۷) بوده ، با یافته های برخی از مطالعات در تناقض می باشد (۱۲و۳،۶). مطالعه‌ی نظری نیز حاکی از شیوع بیشتر افت تحصیلی در دانشجویان غیرخوابگاهی است(۲۸)،احتمالا شرایط‌وامکانات متفاوت درخوابگاه های دانشجویی در توجیه علت اینگونه تفاوت‌های موردی قابل تامل باشد.در این مطالعه همانند مطالعه‌ی باکویی(۱۳) و فیرینگ(۳۳) تاثیر سن بر عملکرد تحصیلی تایید نشد. در حالی‌که برخی از مطالعات قبلی (۳۴و۱۲،۱۴)بیان‌گرتاثیرمنفی سن برعملکردتحصیلی‌می‌باشد، و در برخی از بررسی‌های صورت گرفته عملکرد دانشجویان مسن‌تر بهتر گزارش شده است که صاحب نظران علت آن را جستجوی بیشتر اقدامات حمایتی از سوی دانشجویان مسن تر و تجربیات و انگیزه‌ی بیشترآنان برای ارتقای شغلی ذکرکرده اند(۳۶و۱۶،۳۵). علی‌رغم اینکه دربررسی‌های صورت گرفته توسط فیرینگ و باکویی تاثیرمعدل دیپلم برعملکردتحصیلی معنی‌دار گزارش نشده است (۳۳و۱۳)، در تحقیق فعلی معدل دیپلم به عنوان قوی‌ترین عامل پیش بینی کننده‌ی عملکرد تحصیلی گزارش شد. این یافته مطابق با نتایج برخی از پژوهش‌ها است(۲۸و۱۴،۲۷). کارامرا یکی از فاکتورهای تاثیرگذار برعملکرد دانشجویان را موفقیت قبلی در دوره‌ی دبیرستان مطرح نمود(۳۷). سیلیز (۳۸) و گاراوالیا (۲۲) نیز هر یک به گونه‌ای تاثیرموفقیت‌های قبلی را در پیشرفت تحصیلی تایید نمودند، باستیاس، فریشن شلاگر و ایرامانیرات نیز از نقش پیشگویی کننده‌ی عملکرد دوره‌ی دبیرستان در پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی حمایت کرده (۲۴و۱۹،۲۳) و در این زمینه تمنایی و همکاران علت عدم پیشرفت تحصیلی را در دانشجویانی که از پیشینه‌ی تحصیلی ضعیف برخوردارند ، عدم آشنایی با مهارت‌های مطالعه قید کردند و در این راستا به ضرورت آموزش این گونه مهارت‌ها به‌خصوص برای دانشجویان جدیدالورودتاکید نمودند(۶).دراین پژوهش تاثیر جنسیت بر عملکرد تحصیلی معنی‌دارگزارش نشد. برخی از بررسی‌ها همانند مطالعه‌ی فعلی نشان دهنده‌ی عدم تفاوت در عملکرد تحصیلی بین دو

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

جنس بوده(۳۹و۳۳)، برخی نشان دهنده‌ی عملکرد تحصیلی بهتر در دانشجویان مونث(۴۰و۹) ، برخی نیز بیان‌گر عملکرد بهتر در دانشجویان مذکر می‌باشند(۳۳). در این زمینه تعدادی از محققین لزوم تحقیقات بیشتر، دقیق‌تر وعمیق‌تر را خاطر نشان ساختند(۲). لازم به ذکر است درارتباط با نقش هریک از عوامل بررسی شده و توجیه علت تفاوت‌های مشاهده شده بین مطالعات مختلف، باید به عواملی نظیر زمان، مکان، رشته، مقطع تحصیلی ، ابزارومعیار ارزیابی، روش نمونه‌گیری ونحوه‌ی آنالیز آماری توجه شود. ضمنا این مطالعه بر اساس داده‌های موجود انجام شده وبه علت این محدودیت، پرداختن به بسیاری از عوامل تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی از سوی محققین مقدور نبوده است ، لذا توصیه می‌شود پژوهش‌های آتی روی دانشجویان ، در حین تحصیل انجام شود.

نتیجه گیری

با توجه به نقش پیش‌بینی‌کننده پیشینه‌ی تحصیلی در عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته ی اتاق عمل، موارد ذیل پیشنهاد می‌شود . درپذیرش دانشجو به اهمیت معدل دیپلم توجه شود،ترتیبی داده شود تا دانشجویانی که معدل دیپلم پایین‌تری دارند در شروع تحصیل مجاز به اخذ واحد درسی کمتری باشند، نه این‌که پس ازچند بار مشروطی و عدم موفقیت تعداد واحدهای آن‌ها تقلیل داده شود ،تشکیل کلاس‌های جبرانی و مشاوره‌ی تحصیلی برای جبران عقب ماندگی‌های قبل از دانشگاه تشکیل شود وآموزش مهارت‌های مطالعه در واحدهای درسی منظور گردد.

تقدیر وتشکر

پژوهشگران از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان وکلیه‌ی کارشناسانی که در جمع آوری اطلاعات همکاری داشتند قدردانی بعمل می آورند.

منابع

۱- سیف ع ا. اندازه گیری سنجش و ارزشیابی آموزشی .ویرایش سوم. تهران : انتشارات دوران؛۱۳۸۲.صفحه ۱۲۶.

۲- حقدوست ع ا، صادقی راد ب، شمس الدینی ا، نفیسی ی، دهقانی م ر، آیت الهی موسوی س ا. میزان و مصادیق موفقیت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی اعزام شده به خارج. مجله پژوهشی حکیم. ۱۳۸۹؛ ۱۳(۱):صفحات۱۰-۱.

۳- ده بزرگی غ ر، موصلی ح ع. علل افت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه شیراز ۱۳۷۸. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. ۱۳۸۲ ؛ ۵(۲): صفحات ۷۸-۷٤.

٤- فخاریان ا، تقربی ز، میرحسینی ف، رسولی نژاد س ا، اکبری ح، عاملی ح. وضعیت تحصیلی دانش آموختگان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان و عوامل مرتبط با آن مجله راهبردهای آموزش. تابستان ۱۳۸۸؛۲(۲): صفحات ۱۹-۱۳.

۵- منیری ر، قلب تراش ه، موسوی غ ع. بررسی علل عدم موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته ی پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان. آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۵؛ ٦(۱):صفحات ۱٤۰-۱۳۵.

٦- تمنایی فرم ر، نیازی م، امینی م. بررسی مقایسه ای عوامل موثر بر افت تحصیلی دانشجویان مشروط و ممتاز. دانشور رفتار. ۱۳۸٦؛۱٤(۲٤):صفحات ۵۲-۳۹.

۷- هزاوه ئی س م م، فتحی ی، شمشیری م. بررسی برخی علل مشروطی از دید دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان در سال ۸۱-۸۰. گامهای توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۸۵؛ ۳(۱):صفحات ٤۲-۳۳.

۸- تقربی ز، فخاریان ا، میرحسینی ف، رسولی نژاد س ا، اکبری ح، عاملی ح. عوامل مرتبط با وقوع مشروطی در دانش آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی کاشان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۸؛۹(۱):صفحات ۲۹-۲۱.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

9- Ghaderi R, Bijari P. Factors contributing to educational achievement and success in Birjand university of medical sciences. *J Med Educ*. 2007; 11(3&4):71-5.

۱۰- رئوفی م ب، صداقت ک، حنائی ج، ودیگران. عوامل فردی و خانوادگی موثر بر افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال تحصیلی(۸۴-۱۳۸۳). مجله پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.۱۳۸٦؛ ۲۹(٤): صفحات ۱۱۵-۱۱۳.

۱۱- عدالت خواه ح، جهانگیری س، خان بابازاده م، امانی ف، هاشمیلر م. وضعیت تحصیلی دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل . مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی .۱۳۸٤؛ ۵(۲) : صفحات ۱۹۵-۱۹۳.

۱۲- مطلق م ا، الهام پور ح، شکورنیا ع. علل مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز . مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۷؛۸(۱):صفحات ۹۹-۹۱.

۱۳- باکویی ف، خیرخواه ف، سلملیان ه، امیدوار ش. بررسی عوامل موثر بر وضعیت تحصیلی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهرستان بابل. گامهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۳۸۹؛ ۷(۱):صفحات ۵۰-٤٤.

۱٤- آقاجانی دلاور م، امیدوار ش. روند تحصیلی فارغ التحصیلان مامایی و دانشجویان ورودی سالهای ۷٦-۷۱ دانشگاه علوم پزشکی بابل . مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. ۱۳۸۲؛ (۲):صفحات ٦٦-٦۲.

15- Wharrad HJ, Chapple M, Price N. Predictors of academic success in bachelor of nursing course. *Nurse Educ Today*. 2003; 23(4):246-54.

16- McCarey M, Barr T, Rattray J. Predictors of academic performance in a cohort of pre-registration nursing students. *Nurs Educ Today*. 2007; 27(4):357-64.

17- Ali PA, Gavino MIB, Memon AA. Predictors of academic performance in the first year of basic nursing diploma program in sindh, Pakistan. *J Pak Med Assoc*. 2007; 57(4):202-4.

18- Salamonson Y, Andrew S. Academic performance in nursing students: Influence of part-time employment, age and ethnicity. *J Adva Nurs*. 2006; 55(3):342-9.

19- Iramaneerat C. Predicting academic achievement in the medical school with high school grades. *J Med Assoc Thai*.2006 Sep; 89(9):1497-505.

20- James D, Chilvers C, Academic & non-academic predictors of success on the Notingham undergraduate medical course. *Med Educ*. 2001 Nov; 35(11):1056-64.

۲۱- الهام پور ح، مطلق م ا، شکورنیا ع. تبیین عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه جندی شاپور توسط متغییرهای پیش بین روانی , اجتماعی , تحصیلی و خانوادگی . آموزش در علوم پزشکی.۱۳۸٤ ؛ (١٤ ویژه نامه ٨٤) :صفحات ۱۸۵-۱۸٤.

22- Garavalia LS, Gredler *ME*. Prior achievement, aptitude, and use of learning strategies as predictors of college student achievement . *Coll Stud J*. [serial online] 2002 Dec [cited 2009 May 5]: [9 screens]. Available from: URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_4_36/ai_96619969/?tag=content;col1.

23- Frischenschlager O, Haidinger G, Mitterauer L. Factors associated with academic success at Vienna medical school. *Croat Med J*. 2005 Feb; 46(1): 58-65.

24-Bastias G, Villarroel L, Zuniga D, Marshall G, Velasco N, Mena B. Academic performance of medical students: a predictable result? *Rev Med Chil*. 2000; 128(6): 671-8.

۲۵- فخاریان ا، تقربی ز، میرحسینی ف، رسولی نژاد س ا، اکبری ح، عاملی ح. اعتبار پیش بین معدل دیپلم در پیشرفت تحصیلی. مجله راهبردهای آموزش.۱۳۸۸؛۲(٤): صفحات ۱۵۱-۱٤۷.

۲٦- تقربی ز، فخاریان ا، میرحسینی ف، رسولی نژاد س ا، اکبری ح، عاملی ح. بررسی شاخصهای افت تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل ۱۳۸۹؛ ۱۲(۱ ویژه نامه):صفحات ۸۹-۷٦.

۲۷- امام قریشی ف، حیدری س ت، نجفی پور ص. بررسی فاکتورهای موثر بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۸۲-۱۳۷۳. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. ۱۳۸۹؛ ۱۲(۱ ویژه نامه):صفحات ٤۵-٤۰.

۲۸- نظری ر، شریف نیا س ح. علل موثر بر افت تحصیلی دانشجویان پرستاری. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. ۱۳۸۹؛ ۱۲(۱ ویژه نامه):
صفحات ۹۴-۹۰.

29- Dusek D, Dolovcak S, Kljakovic-Gaspic M. Academic profile of students who transferred to Zagreb school of medicine from other medical schools in Croatia. *Croat Med J*. 2004; 45(1): 59-62.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]

۳۰- غیبی ش ، محمودلو ر، گام های توسعه در آموزش پزشکی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه . ۱۳۸۹؛ ۷(۲): صفحات ۱٤٦ - ۱٤۱.

۳۱- مطلب نژاد م، بیژنی ع ،عیسی پور ر، .قنبری م. وضعیت روند تحصیلی دانشجویان رشته‌ی دندانپزشکی مقطع بالینی دانشگاه علوم پزشکی بابل ، ورودیهای ۷۵-۱۳۷۲ . مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. ۱۳۸۲ ؛۵(۲): صفحات ۱۱-۷.

۳۲- فلاح زاده م ح، رضایی ر. بررسی همبستگی برخی از فاکتورهای پیش دانشگاهی با عملکرد تحصیلی و موفقیت دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. ۱۳۸٤ ؛۲۲(٤ویژه نامه٤٥):صفحات ۲۱۰-۲۰۵.

33-Fearing AD. Predictors of academic performance for minority baccalaureate nursing students Fearing AD. Predictors of academic performance for minority baccalaureate nursing students [dissertation]. Illinois: Illinois state university; 1995.

34- Kim M, Lee JI. Variables Predicting Students' First Semester Achievement in a Graduate-Entry Dental School in Korea. *J Dent Educ*. 2007; 71(4): 550 - 56.

35- Ofori R, Charlton JP. A path model of factors influencing the academic performance of nursing students. *J adv nurs*. 2002; 38(5): 507-15.

36-Kay-Lambkin F,Pearson SA, Rolfe I. The influence of admission variables on first year medical school performance. *Med Educ*. 2002. 36(2):154-9.

37- Karemera D, Reuben, LJ, Sillah, M. The effects of academic environment and background characteristics on student satisfaction and performance: the case of South Carolina State University's School of Business. Coll Stud J.[serial online] 2003 Jun[cited2009Apr4]: [11screens]. Available from: URL:http://findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_2_37/ai_103563753/?tag=content;col1.

38- Sayles S, Shelton D, Powell H. Predictors of success in nursing education. ABNF. [serial online] 2003 Nov/Dec [cited 2010 Aug 8]: [6 screens]. Available from: URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0MJT/is_6_14/ai_112905385/?tag=content;col1.

39- Green BN, Johnson CD, Mccarthy K. Predicting academic success in the first year of Chiropractic College. *J Manipulative physiol Ther*. 2003 Jan; 26(1): 40-6.

40- Mills C, Heyworth J, Rosenwax L, Carr S, Rosenberg M. Factors associated with the academic success of first year health science students. *Adv Health Sci Educ Theory Pract*. 2009 may; 14(2):205-17.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1390.4.6.4.6]